

BOPLATSLÄMNINGAR FRÅN BRONSÅLDERN I GETINGE

Rapporter från Arkeologikonsult 2023:3636

Arkeologisk undersökning i form av förundersökning

Lämning L2022:7101, L2022:7102

Fastighet Eskilstorp 2:4, 2:99, del av 2:100 och 1:3

Getinge socken

Halmstads kommun

Hallands län

Projektnummer 3636

Författare Sverker Holmqvist

Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsens diarienummer:	8084-2022
Länsstyrelsens beslutsdatum:	2023-03-27
Uppdragsnr i KMR:	202101509
Företagare:	Halmstads kommun
Fastighet:	Eskilstorp 2:4, 2:99, del av 2:100 och 1:3
Berörda lämningar, KMR:	L2022:7101, L2022:7102
Typ av undersökning:	Arkeologisk förundersökning
Utförandetid, fältarbete:	2023-04-11-2023-04-24
Inmätningssystem:	RTK-GPS
Koordinatsystem:	SWEREF99 TM
Höjdssystem:	RH2000
Projektledare:	Sverker Holmqvist
Rapportansvarig:	Sverker Holmqvist
Fältpersonal:	Stefan Gustafsson, Sverker Holmqvist
Fyndfotografering:	Stefan Gustafsson
Planer och layout:	Sverker Holmqvist
Fynd:	Inga fynd tillvaratogs

ARKEOLOGIKONSULT

Karins väg 5, 194 61 Upplands Väsby
Tel: 08-590 840 41
www.arkeologikonsult.se

Fastighetskartan (Topografi 10 och Fastighetsindelning): ©Lantmäteriet
Drönarbild: Spridningstillstånd Lantmäteriet, ärendenummer spridningstillstånd: LM2023/022009.
Omslagsbild: Översikt över boplatsområdena L2202:7101 och L2202:7102. Foto från NV. Fotat med drönare från nordöst.

Upphovsrätt, där inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY.
Villkor finns tillgänglig på <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv>

BOPLATSLÄMNINGAR FRÅN BRONSÅLDERN I GETINGE

Rapporter från Arkeologikonsult 2023:3636

Arkeologisk undersökning i form av förundersökning

Lämning L2022:7101, L2022:7102

Fastighet Eskilstorp 2:4, 2:99, del av 2:100 och 1:3

Getinge socken

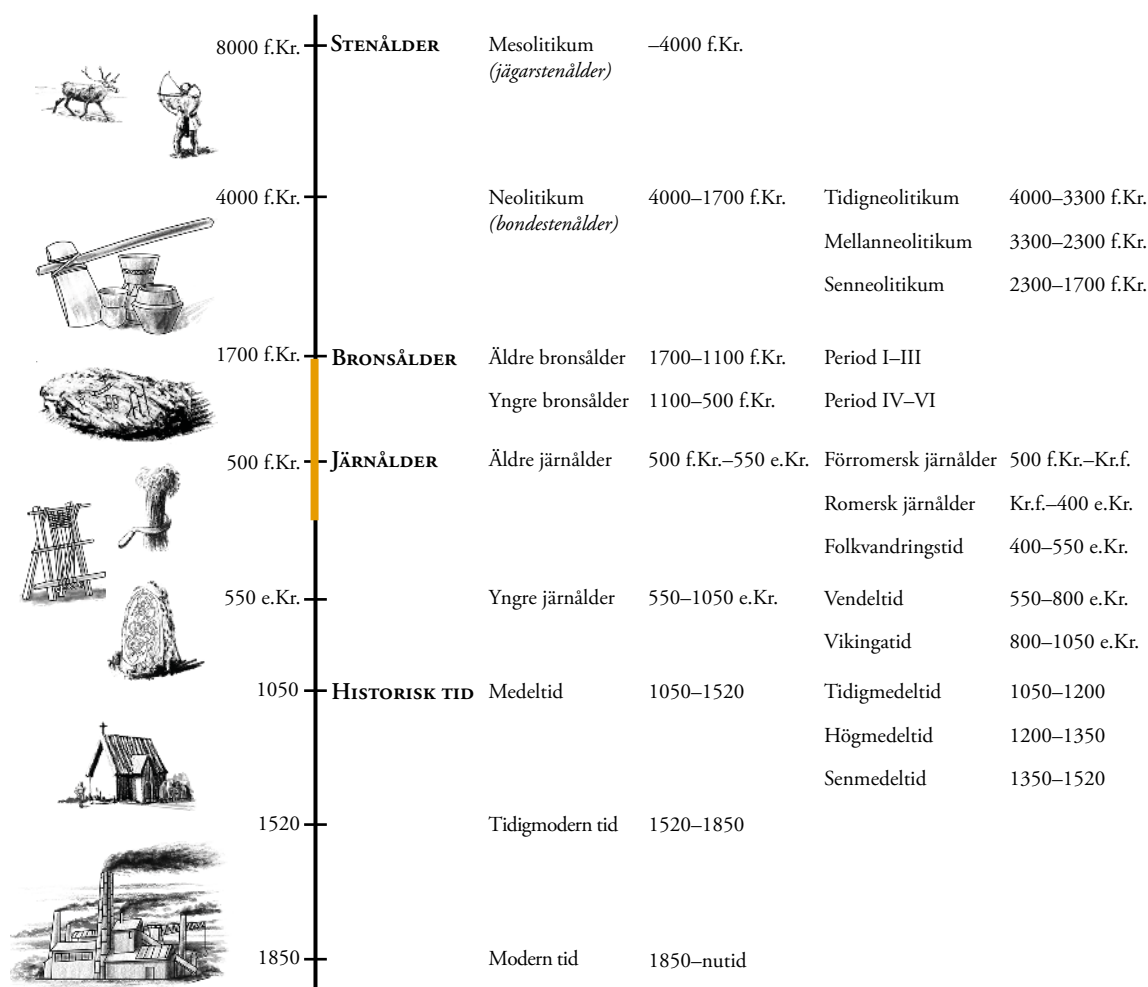
Halmstads kommun

Hallands län

Projektnummer 3636

Författare Sverker Holmqvist

ANTIKVARISK BEDÖMNING

Antikvarisk bedömning anger hur man enligt kulturmiljölagen (1988:950), och till viss del även skogsvårdslagen (1979:429), bedömt lämningen och dess eventuella lagskydd vid registreringstillfället. Den slutgiltiga bedömningen görs alltid av Länsstyrelsen.

Fornlämning är en lämning som omfattas av skydd enligt kulturmiljölagen. För att en lämning ska kunna bedömas som fornlämning krävs att den tillkommit före 1850, är en lämning efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och som är varaktigt övergiven. Det är förbjudet att utan tillstånd från Länsstyrelsen rubba, ta bort, gräva ut eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Möjlig fornlämning innebär att man vid registreringstillfället inte kunnat ta ställning till om lämningen är en fornlämning

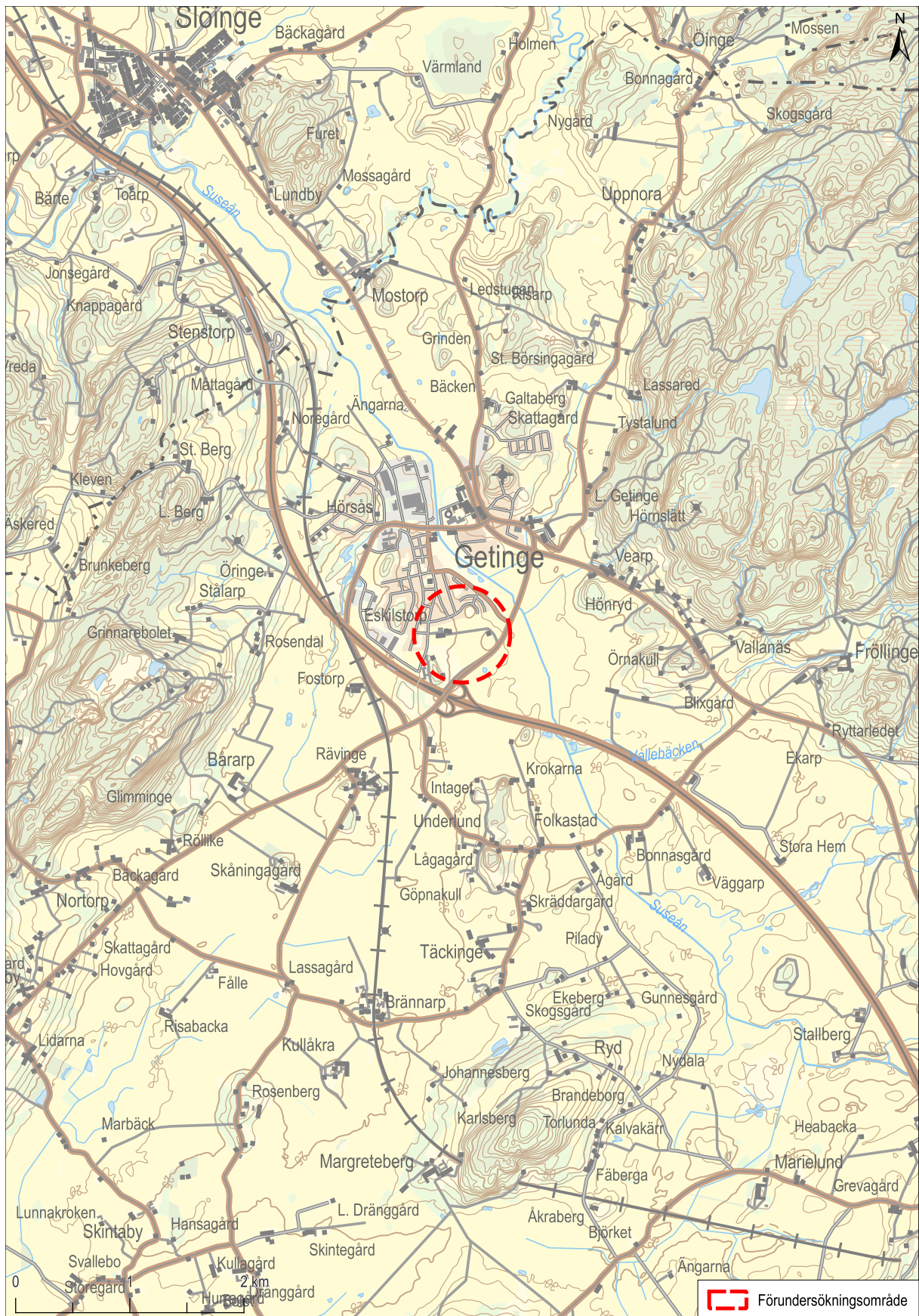
eller inte. Lämningen måste vara bekräftad i fält. Möjlig fornlämning kan även anges för en lämning som har undersökts i samband med en arkeologisk undersökning, men där man inte fastställt lämningens utbredning.

Övrig kulturhistorisk lämning används för kulturhistoriska lämningar som har tillkommit efter 1850, men som ändå anses ha ett antikvariskt värde. Bedömningen används även för vissa lämningar som inte uppvisar fysiska spår, till exempel fyndplats eller plats med tradition.

Ingen antikvarisk bedömning används för lämningar som blivit helt borttagna genom en arkeologisk undersökning eller förstörda. Inget skydd enligt kulturmiljölagen kvarstår. Lämningar som endast är kända via kartmaterial, skriftlig eller muntlig källa och inte har kunnat återfinnas i fält, kan inte heller ha en antikvarisk bedömning.

INNEHÅLL

SAMMANFATTNING	7
INLEDNING	8
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ	9
GENOMFÖRANDE	10
RESULTAT	11
Sökschaktning.....	11
Boplatssområde L2202:7101	13
Boplatssområde L2202:7102.....	15
SLUTSATS	17
REGISTRERINGAR KMR (KULTURMILJÖREGISTRET)	18
REFERENSER	19
Litteratur	19
Digitala källor	19
BILAGOR.....	20
Bilaga 1. Schakt	20
Bilaga 2. Kontexter	22
Bilaga 3. Fynd.....	25
Bilaga 4. Arkeobotanisk analys.....	26
Bilaga 5. ¹⁴ C-analys	31

Figur 1. Förundersökningsområdet mot bakgrund av Terrängkartan, skala 1:50 000.

SAMMANFATTNING

Arkeologikonsult har på uppdrag av Länsstyrelsen i Hallands län genomfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Eskilstorp 2:4, 2:99, del av 2:100 och 1:3, Getinge socken, Hallands kommun. Fältarbetet som bestod av sökschaktning inom två förundersökningsområden genomfördes i mitten av april 2023. De två förhistoriska boplatssområdena (L2022:7101 och L2022:7102) som registrerades i samband med den arkeologiska utredningen 2022 (Holmqvist 2022) har ytterligare avgränsats genom att L2022:7101 delades upp i två boplatssområden (L2022:7101 och nyregistreringen L2023:1691)

och utbredningen för boplatssområde L2022:7102 reducerades avsevärt. Från de olika områdena valdes totalt fyra anläggningar ut som ¹⁴C-daterades till tidsspannet från äldre bronsålder till romersk järnålder.

Vid schaktningen framkom förutom anläggningar såsom stolphål, härdar och olika boplatsgropar, även lösfynd i form av flintavslag.

Kulturmiljöregistret (KMR) har uppdaterats enligt följande:

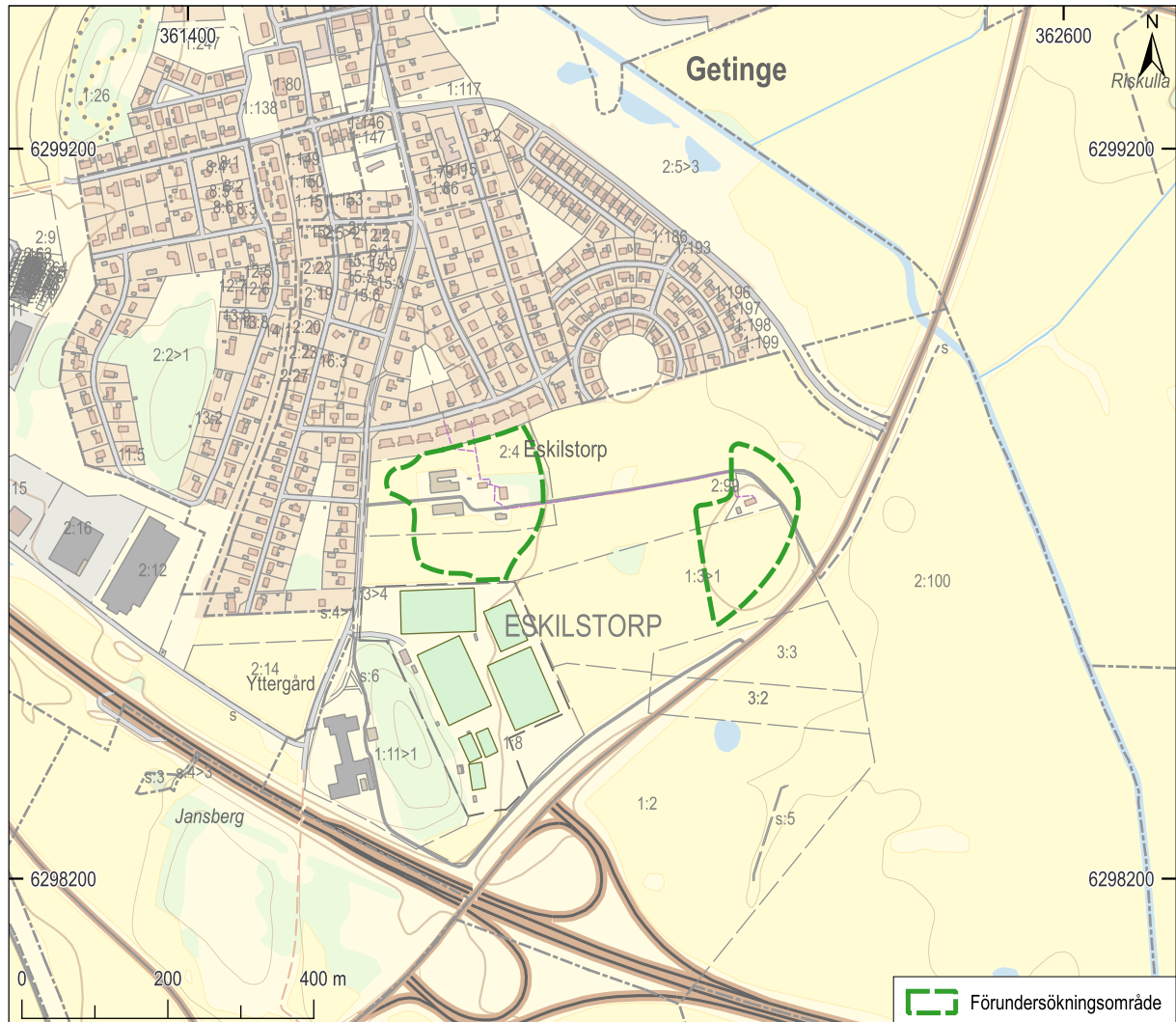
Lämningsnr (KMR)	Lämningsstyp	Antikvarisk bedömning	Undersökningsstatus	Kommentar
L2022:7101	Boplatssområde	Fornlämning	Ej undersökt	Boplatssområde, ca 80 x 100 m, oregelbunden form (N-S), bestående av 11 stolphål och 25 härdar och 7 större och mindre gropar. Stolphålen 0,20–0,40 m i diameter, härdarna 0,45–1,70 m i diameter och groparna 0,45–2,20 m i diameter och 0,20–0,60 m djupa.
L2022:7102	Boplatssområde	Fornlämning	Ej undersökt	Boplatssområde, ca 32 x 60 m, rektangulär form (N-S), bestående av 9 stolphål, 7 härdar och 9 större och mindre gropar. Stolphålen 0,20–0,40 m i diameter, härdarna mätte 1,0–1,5 m i diameter och groparna 0,45–1,50 m i diameter och 0,20–0,30 m djupa.
L2023:1691	Boplatssområde	Fornlämning	Ej undersökt	Boplatssområde, ca 25 x 60 m, rektangulär form Ö-V. 8 härdar, 1 boplatsgrop och 1 stolphål. Stolphålet 0,20 m i diameter, härdarna 1,0–2,0 m i diameter och gropen 0,50 m i diameter.

Figur 2. Ändringsförslag Kulturmiljöregistret (KMR)

INLEDNING

Arkeologikonsult har på uppdrag av Länsstyrelsen i Hallands län genomfört en arkeologisk förundersökning inom fastigheten Eskilstorp 2:4, 2:99, del av 2:100 och 1:3, Getinge socken, Hallands kom-

mun (Lst diariennr 8084-2022). Syftet var att ytterligare avgränsa boplatssområdena L2022:7101 och L2022:7102 och ge Länsstyrelsen beslutsunderlag inför fortsatta åtgärder.

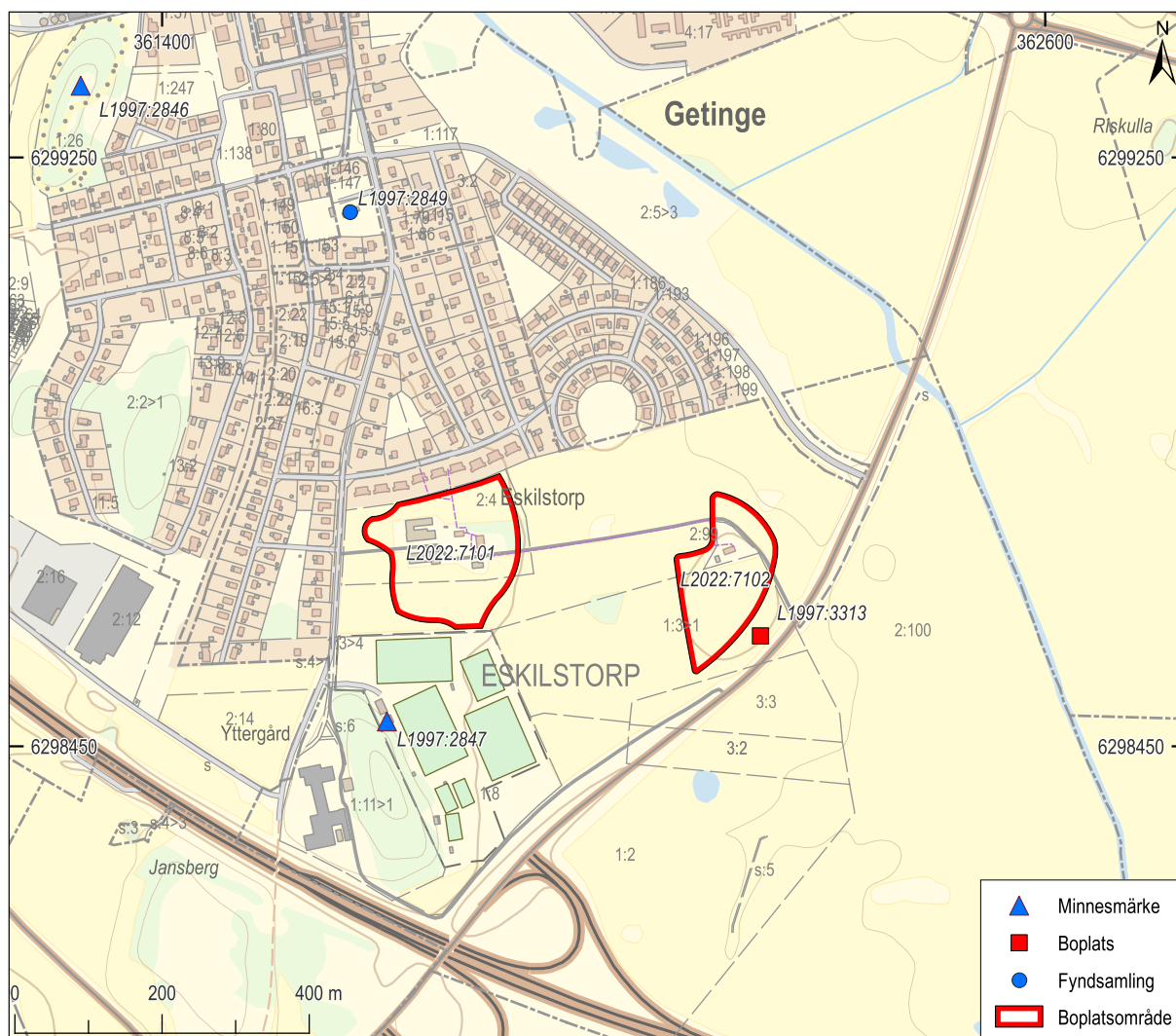

Figur 3. Förundersökningsområdet mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:10 000.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Förundersökningsområdena (som helt sammanfaller med boplatssområdena L2022:7101 och L2022:7102) ligger i en bygd med ett rikt kulturlandskap även om inga kända större fornlämningar finns i det absoluta närområdet. Söder om det aktuella boplatssområdet L2022:7102 finns en möjlig boplats L1997:3313 registrerad, där förhistorisk keramik och slagen flinta påträffats. Fynden, samt vissa topografiska lägen, tyder på att det kan finnas fler fornlämningar från sten-

och bronsålder i närområdet. Österut ligger boplats L1997:2852 där flintavslag påträffades vid en förundersökning inför SJ:s linjeomläggning 1986. Övriga lämningar är dock mer sentida, bland annat en minnessten från 1929 (L1997:2846) och en inskription i en berghäll som gjordes i samband med Gustaf VI Adolfs besök 1954 (L1997:2847). På Getinge Hembygdsgård finns en bland annat en samling flintföremål (L1997:2849) (figur 4).

Figur 4. Omkringliggande fornlämningar (KMR). Mot Fastighetskartan skala 1:10 000.

GENOMFÖRANDE

Figur 5. Förundersökningsområdet under arbetet med sökschaktningen, här inom L2022:7101. Foto fr SO.

Förundersökningen i fält genomfördes under perioden 11-24/4 genom sökschaktning inom boplatsområdena L2022:7101 och L2022:7102.

Påträffade anläggningar framschaktades i plan och vissa undersöktes dessutom i profil för antikvarisk bedömning. Alla anläggningar mättes in med GPS, fotograferades och dokumenterades. En kompletterande metalldetektering utfördes av matjorden då

stora delar av området redan avsågts under den arkeologiska utredningen 2022.

Ett urval anläggningar provtogs för makroanalys och ^{14}C -datering.

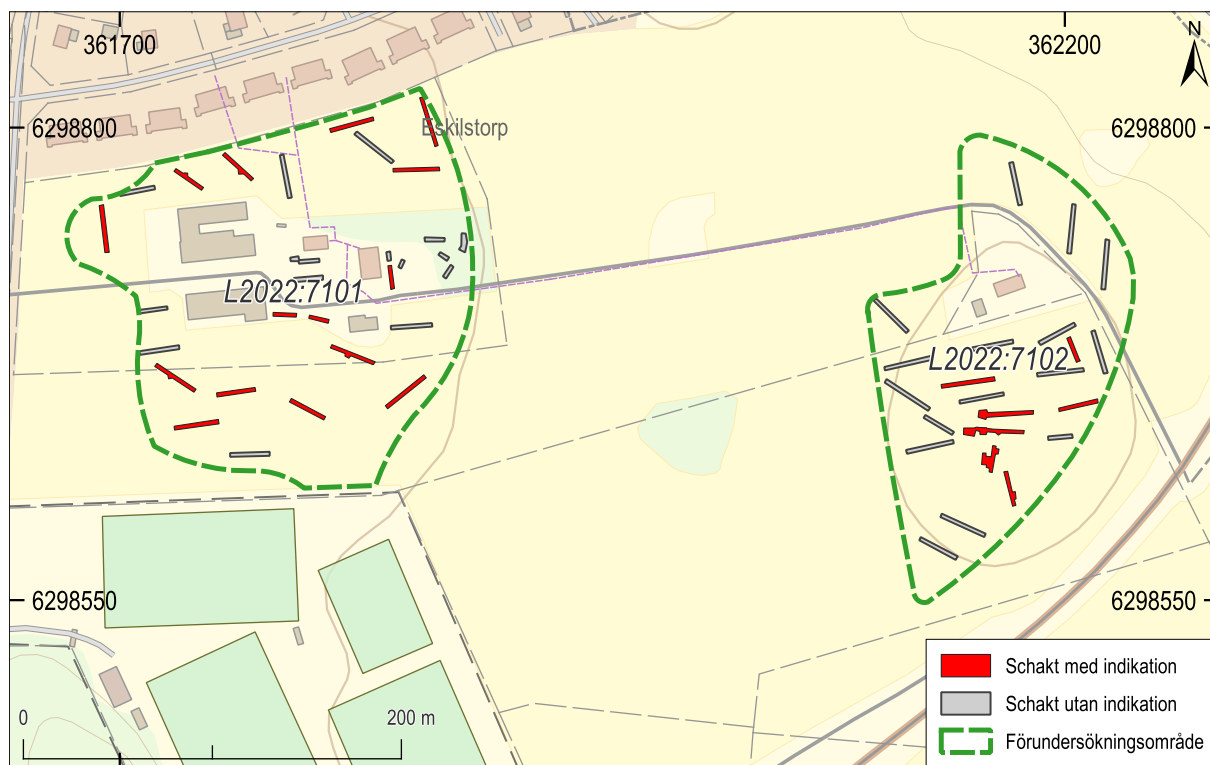
Totalt togs 53 sökschakt upp fördelade på 30 st inom L2022:7101 och 23 st inom L2022:7102 (figur 6).

RESULTAT

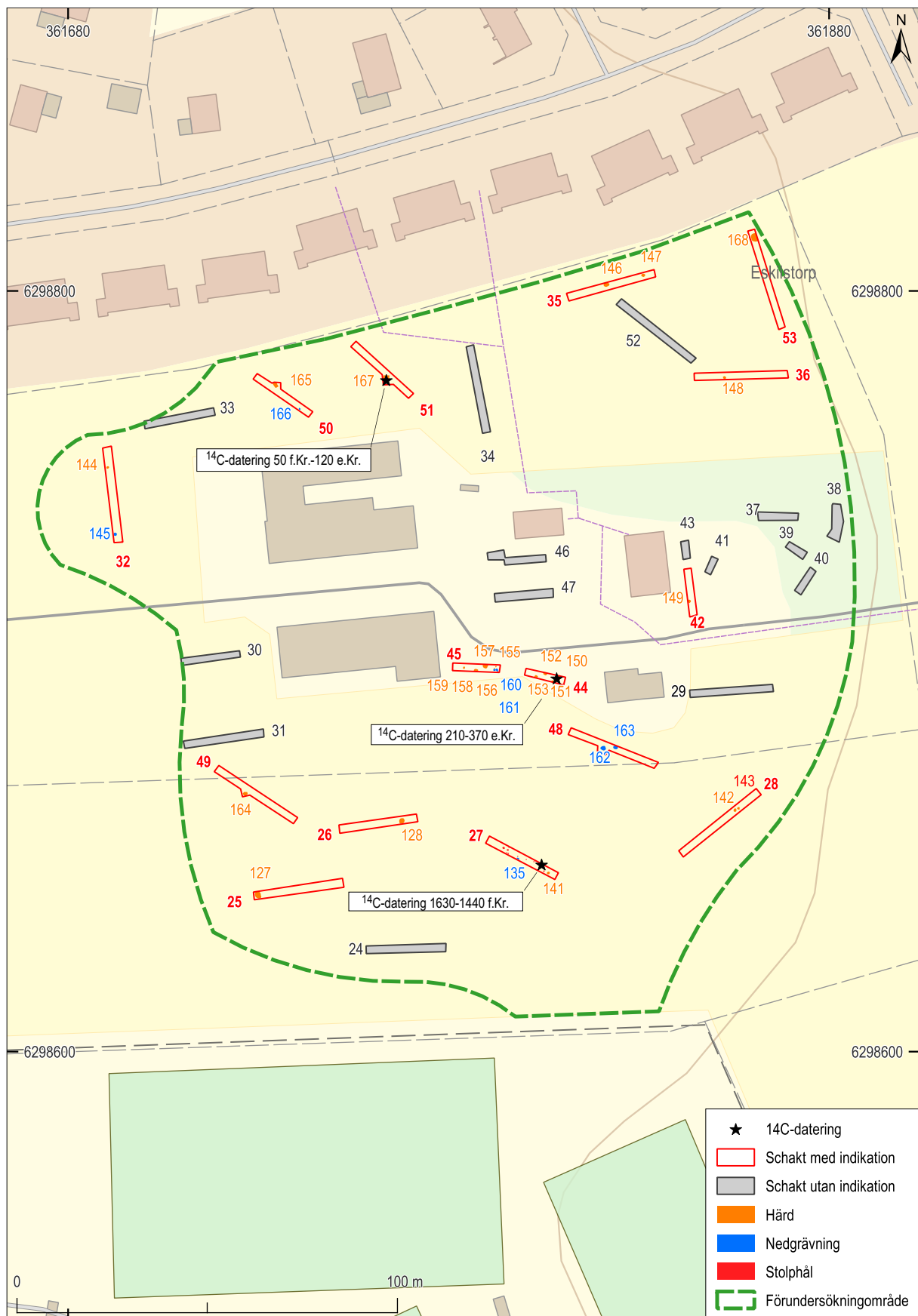
Sökschaktning

Under sökschaktningen framkom i matjorden en del flintavslag. Under ploglagret påträffades härdar, kok-/avfallsgropar och stolphål inom båda förundersökningsområdena. Totalt framkom 66 anlägg-

ningar fördelade på 21 stolphål, 28 härdar och 17 gropar eller andra nedgrävningar. Anläggningarna var främst koncentrerade till de områden som under den tidigare utredningen 2022 uppvisade högst antal lämningar (figur 6).

Figur 6. Schaktplan mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:4 000.

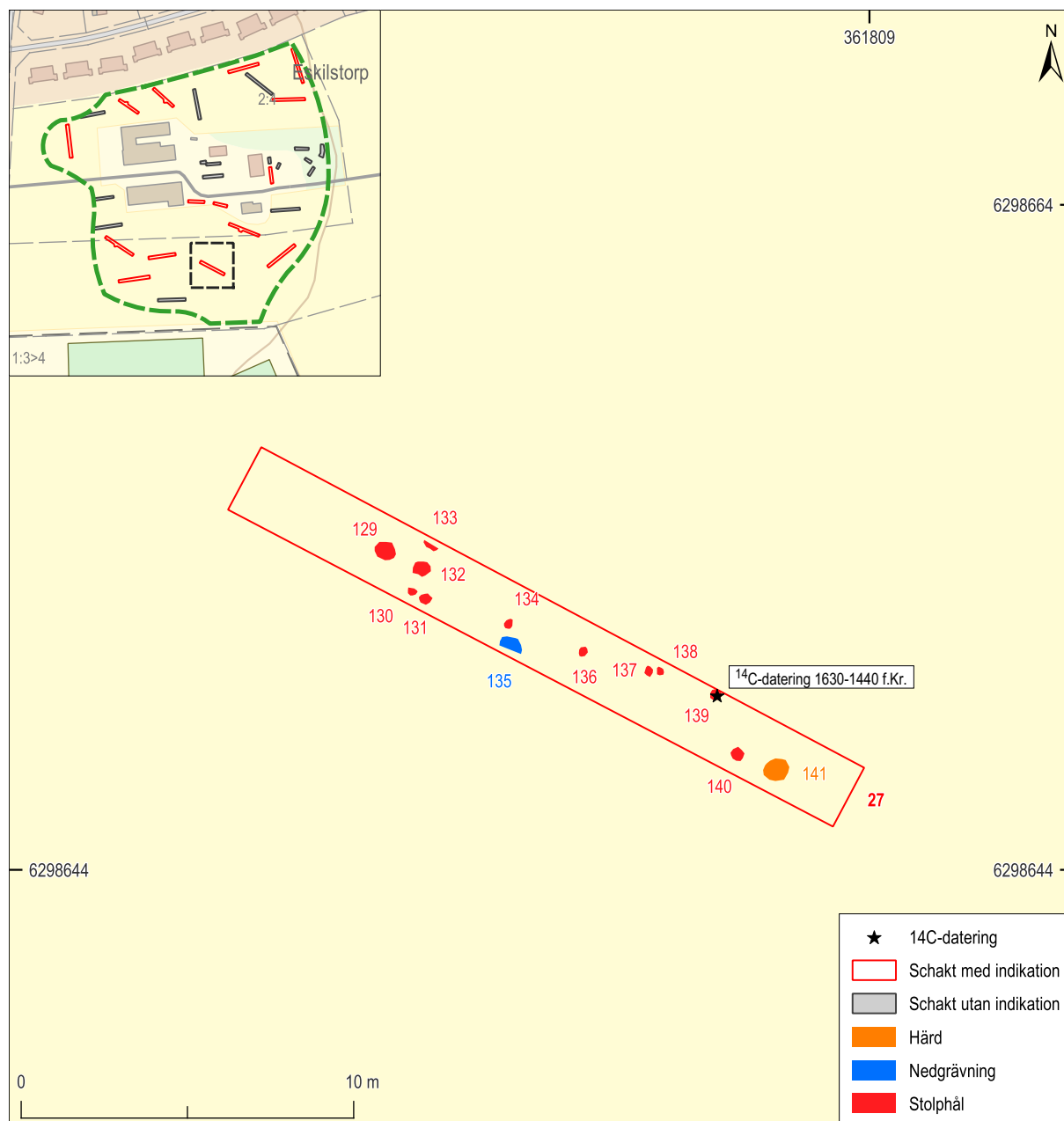

Figur 7. Schakt och anläggningar inom L2202:7101. Mot Fastighetskartan skala 1:1 500.

Boplatssområde L2202:7101

Totalt framkom 40 anläggningar fördelade på 11 stolphål, 22 härdar och sju gropar eller andra nedgrävningar (figur 7). De flesta anläggningarna återfanns söder om gården, bland annat en rad med stolphål som eventuellt var del av ett större hus

varav ett stolphål kunde ^{14}C -dateras till äldre bronsålder (figur 8). En del nedgrävningar var rester efter kokgropar med bevarade sot- och kollager. Norr om gården ^{14}C -daterades en härd eller möjlig ugnskonstruktion till romersk järnålder (figur 7 och 9). Över hela ytan påträffades i matjorden slagen flinta (figur 10).

Figur 8. Anläggningar inom schakt 27 med en mängd stolphål, eventuellt resterna av ett bronsåldershus. Ett stolphål (139) kunde ^{14}C -dateras till äldre bronsålder. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:200.

Figur 9. Rektangulär hård eller möjlig ugnskonstruktion (167) inom L2202:7101. Anläggningen ^{14}C -daterad till romersk järnålder. Foto från SV.

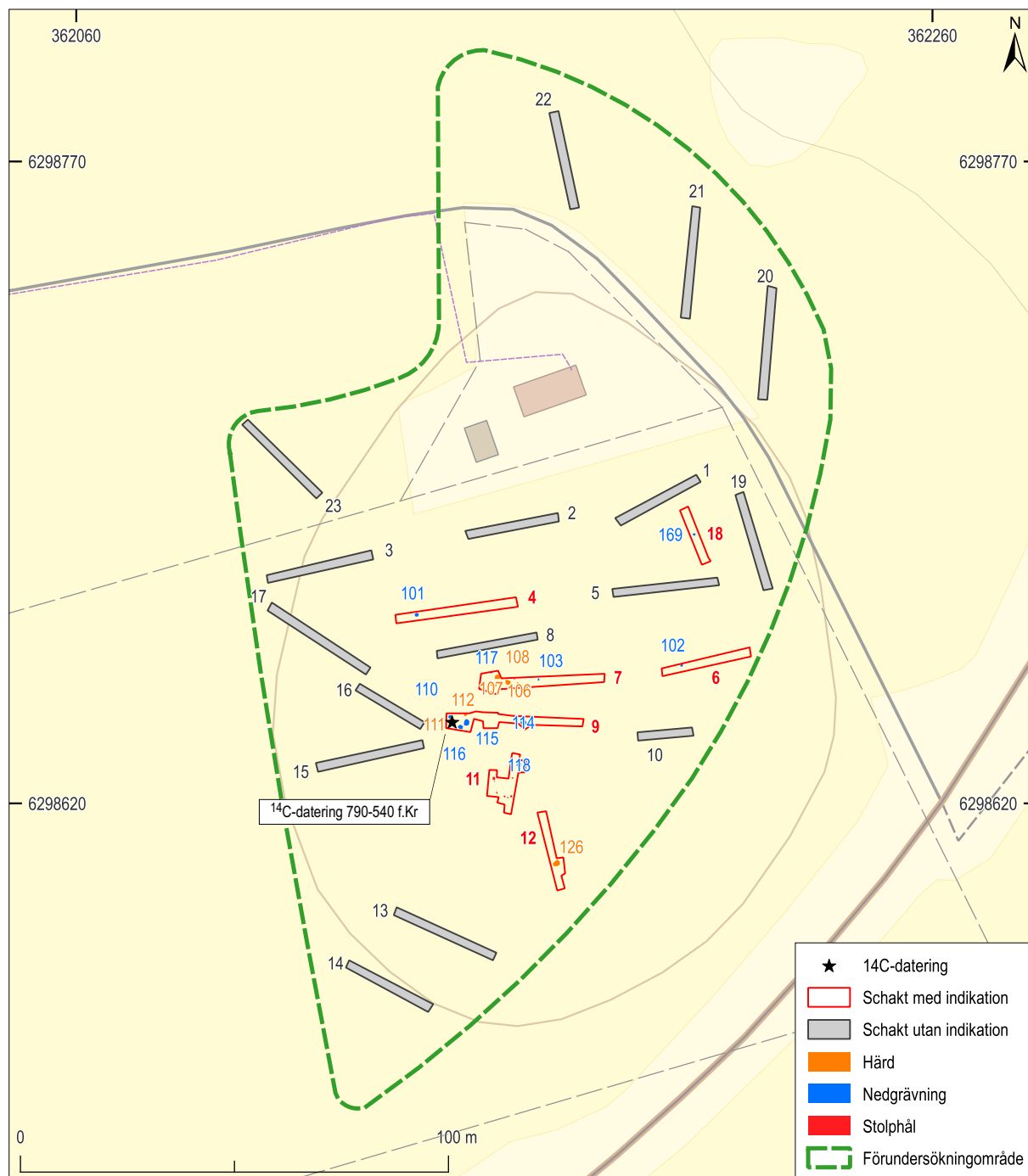

Figur 10. Stenmaterial upphittat som lösfynd (2000:871:1) från matjorden (2000) inom 2022:7101. Materialet bär spår av bearbetning. Skala 1:1.

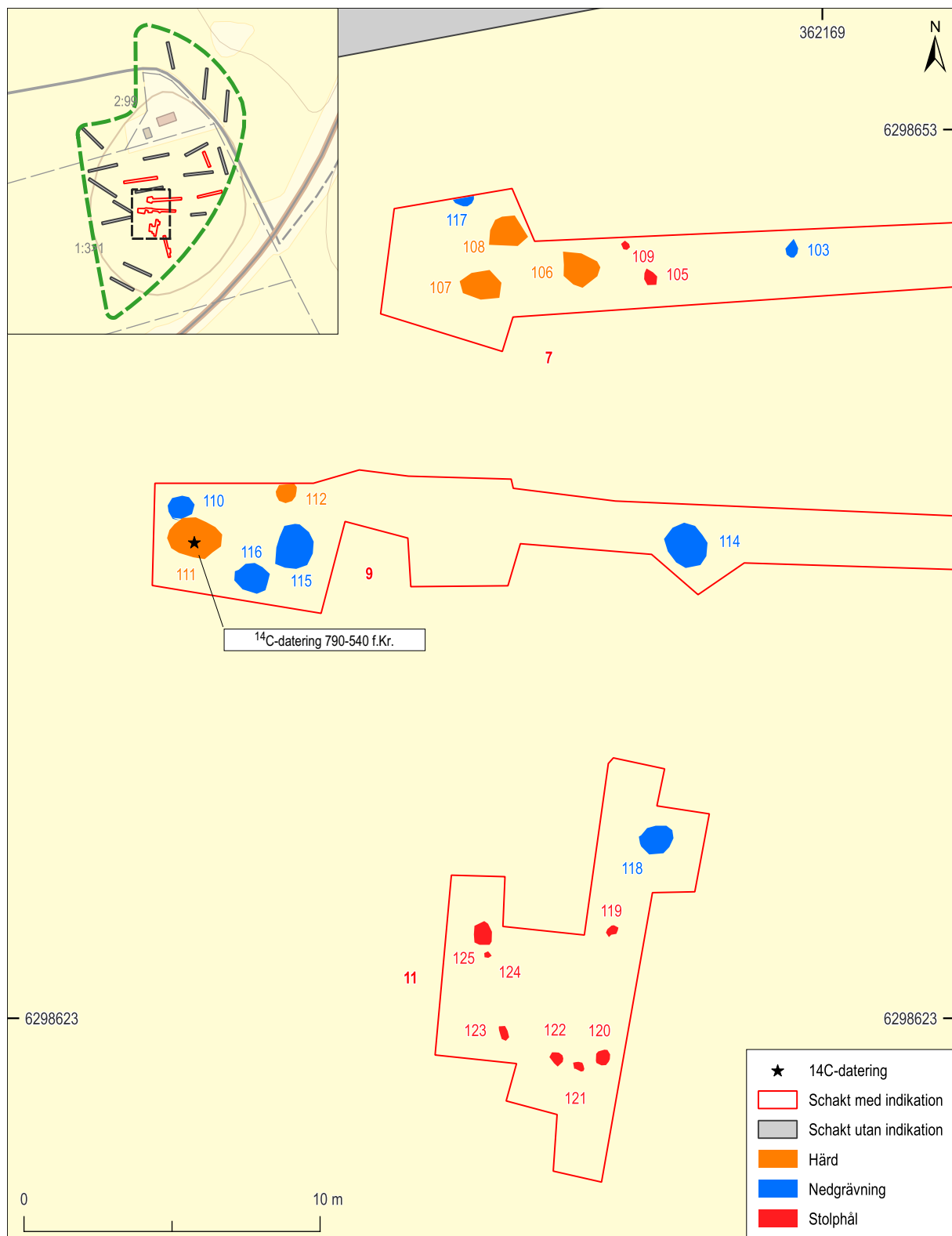
Boplatssområde L2202:7102

Inom L2202:7102 framkom ett tiotal anläggningar såsom nedgrävningar av olika slag, exempelvis kok-

gropar, avfallsgropar och en härd. En koncentration av stolphål och härdar i södra delen av boplatssområdet kan eventuellt vara resterna efter en hyddkonstruktion (figur 11 och 12).

Figur 11. Schakt och anläggningar inom L2202:7102. Mot Fastighetskartan skala 1:1 500.

Figur 12. Schakt 7, 9 och 11 med en mängd hårdar och stolphål. En hård (111) i schakt 9 kunde ¹⁴C-dateras till yngre brons-ålder. Notera stolphålen i schakt 11, antagligen resterna efter en hyddkonstruktion. Mot bakgrund av Fastighetskartan, skala 1:200.

SLUTSATS

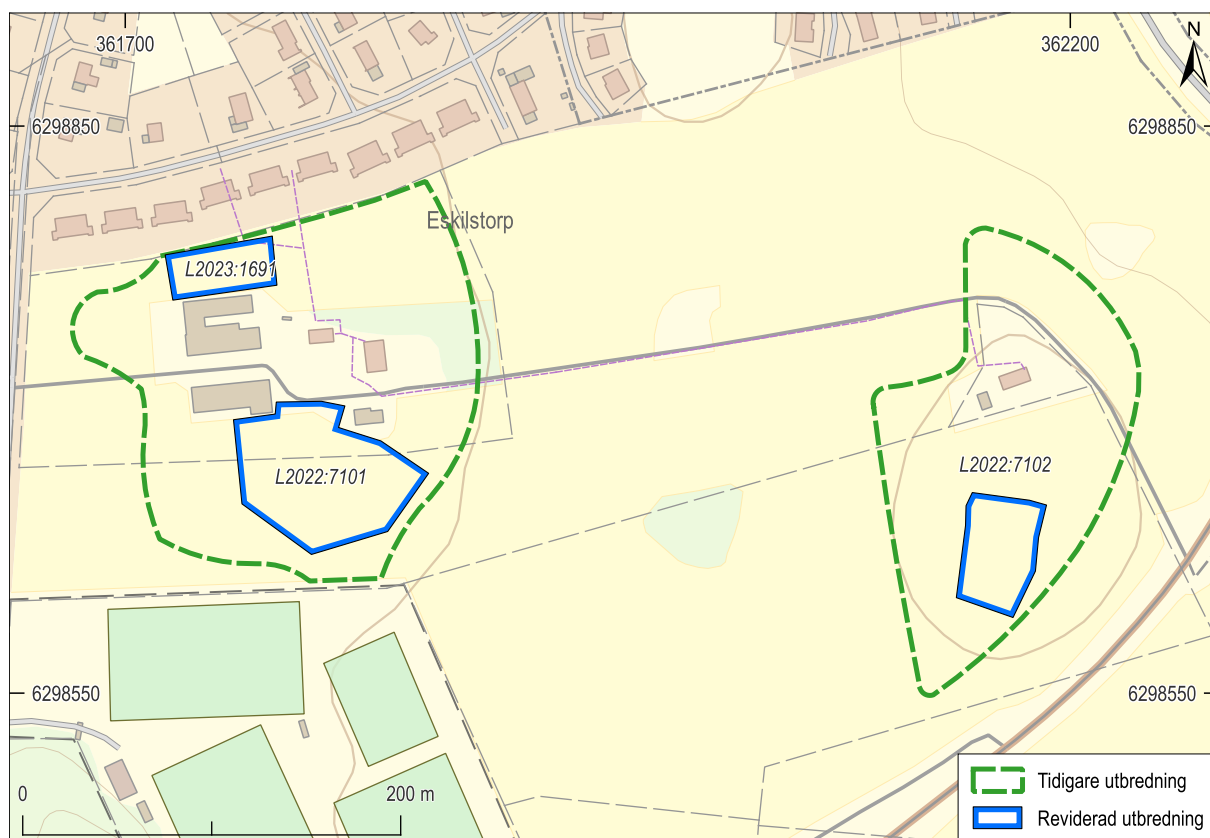
Merparten av de anläggningar som framkom under förundersökningen var samlade kring de områden som under utredningen uppvisat högst koncentration av anläggningar. Att ^{14}C -dateringarna spänner från äldsta bronsålder till tidig järnålder inom samma område tyder på en intressant bebyggelsekontinuitet värd att ytterligare undersöka.

^{14}C -dateringarna från de olika anläggningarna pekar på att förundersökta boplatsområdena brukats under samma tidsperiod. Fyndsammanställningen överensstämmer delvis med resultatet från den arkeologiska förundersökningen i området 1991 och pekar på en liknande datering (Rapport Stiftelsen Hallands Läns museer 1991:13).

Efter samråd med Länsstyrelsen avgränsades boplatsområdena till de största koncentrationerna av anläggningar. Ett område norr om gården som tidigare tillhört L2022:7101 registrerades som ett eget boplatsområde (L2023:1691) (figur 13).

Kulturmiljöregistret (KMR) har uppdaterats enligt tabell i figur 14.

Vid en arkeologisk slutundersökning av boplatsområdena kan man förvänta sig att finna fler anläggningar av den typ som framkommit vid förundersökningen, exempelvis härdar, stolphål och nedgrävningar (kok-och avfallsgropar) som vid innehållsanalys kan öka kunskapen om odlingshistoria och vegetationsutveckling i området. Organiskt material kan ge information om respektive boplatss olika nyttjandefaser. Vid en större avbanning kan förekomst av sammanhängande stolphålsrader, huskonstruktioner och hägnader analyseras avseende social status och funktion där även områdets landskapsutveckling tydligare kan kartläggas. Extra intressant vore att kunna rekonstruera eventuella äldre huslämningar. Dessutom framkommer troligtvis även fynd av keramik och flintmaterial som kan bidra till kunskapsfördjupning av området.

Figur 13. Karta över de reviderade boplatsområdena L2022:7101, L2022:7102 och nyregistreringen L2023:1691. Mot bakgrund av Fastighetskartan skala 1:4 000.

REGISTRERINGAR KMR (KULTURMILJÖREGISTRET)

Lämnings-nr (KMR)	Lämningsstyp	Antikvarisk bedömning	Undersöknings-status	Kommentar
L2022:7101	Boplatssområde	Fornlämning	Ej undersökt	Boplatssområde, ca 80 x 100 m, oregelbunden form (N-S), bestående av 11 stolphål och 25 härdar och 7 större och mindre gropar. Stolphålen 0,20–0,40 m i diameter, härdarna 0,45–1,70 m i diameter och groparna 0,45–2,20 m i diameter och 0,20–0,60 m djupa.
L2022:7102	Boplatssområde	Fornlämning	Ej undersökt	Boplatssområde, ca 32 x 60 m, rektangulär form (N-S), bestående av 9 stolphål, 7 härdar och 9 större och mindre gropar. Stolphålen 0,20–0,40 m i diameter, härdarna mätte 1,0–1,5 m i diameter och groparna 0,45–1,50 m i diameter och 0,20–0,30 m djupa.
L2023:1691	Boplatssområde	Fornlämning	Ej undersökt	Boplatssområde, ca 25 x 60 m, rektangulär form Ö-V. 8 härdar, 1 boplatsgrop och 1 stolphål. Stolphålet 0,20 m i diameter, härdarna 1,0–2,0 m i diameter och gropan 0,50 m i diameter.

Figur 14. Ändringsförslag KMR (Kulturmiljöregistret)

REFERENSER

Litteratur

RAPPORT ARKEOLOGISK FÖRUNDESRÖKNING 1991,
STIFTELSEN HALLANDS LÄNSMUSEER, Uppdragsverk-
samheten RAÄ, UV Väst. Halmstad 1991 (ATA dnr
2454/91.)

HOLMQVIST, S. *Boplatslämningar i Getinge, Arkeolo-
gisk utredning inom boplatsovråden L2022:7101 och
L2022:7102, fastigheten Eskilstorp 1:3, Getinge sock-
en, Hallands kommun, Hallands län.* Arkeologikon-
sult, arkeologisk rapport 2022:3564, 2022

Digitala källor

Kulturmiljöregistret (KMR)

Riksantikvarieämbetets söktjänst (Fornsök) med alla
kända registrerade fornlämningar och övriga kultur-
historiska lämningar i Sverige

Datum för sökning: 2023-07-14

<https://app.raa.se/open/fornsok/>

BILAGA 1. SCHAKT

Schakt-nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Area (m²)	Djup (m)	Beskrivning	Kontext	Lämnings-nr KMR
1	Schakt utan indikation	22	2	44	0,4	Matjord 0,3-0,5 m. Grusig morän en del block.		L2022:7102
2	Schakt utan indikation	22	2	44	0,4	Matjord 0,25-0,3 m. Grusig morän, berg i mitten av schaktet.		L2022:7102
3	Schakt utan indikation	22	2	44	0,6	Matjord 0,3-0,5 m. Siltig sand.		L2022:7102
4	Schakt med indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,3-0,4 m. Siltig sand mindre inslag av grusig morän i s.	101	L2022:7102
5	Schakt utan indikation	22	2	44	0,4	Matjord 0,3-0,4 m. Grusig morän med mindre stenar.		L2022:7102
6	Schakt med indikation	22	2	44	0,4	Matjord 0,25-0,3 m. Fläckvis sandig silt uppblandad med stråk av grusig morän.	102	L2022:7102
7	Schakt med indikation	24	2	48	0,5	Matjord 0,3-0,4 m. Siltigt grus, enstaka stenar.	103-109	L2022:7102
8	Schakt utan indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,3-0,4 m. Siltig grus enstaka stenar.		L2022:7102
9	Schakt med indikation	25	2	50	0,5	Matjord 0,25-0,35. Grusig morän. Sandiga och siltiga inslag samt större block.	110-117	L2022:7102
10	Schakt utan indikation	22	2	44	0,4	Matjord 0,25-0,3 m. Morän.		L2022:7102
11	Schakt med indikation	16	2	32	0,4	Matjord 0,2-0,25 m. Morän och större block.	118-125	L2022:7102
12	Schakt med indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,2-0,35 m. Morän med en del block.		L2022:7102
13	Schakt utan indikation	22	2	44	0,4	Matjord 0,35 m. Sandig silt enstaka stenar.		L2022:7102
14	Schakt utan indikation	23	2	46	0,4	Matjord 0,35 m. Sandig silt.		L2022:7102
15	Schakt utan indikation	25	2	50	0,4	Matjord 0,25-0,3 m. Grusig morän enstaka stenar.		L2022:7102
16	Schakt utan indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,3 m. Morän upp mot kullen sand i den lägsta delen.		L2022:7102
17	Schakt utan indikation	27	2	54	0,6	Matjord 0,3-0,5 m vid mörghålet.		L2022:7102
18	Schakt med indikation	14	2	28	0,5	Matjord 0,4 m. Grusig silt enstaka stenar.	126	L2022:7102
19	Schakt utan indikation	22	2	44	0,6	Matjord 0,4-0,45 m. Sandig silt.		L2022:7102
20	Schakt utan indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,4 m. Sandig silt.		L2022:7102
21	Schakt utan indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,4 m. Sandig silt.		L2022:7102
22	Schakt utan indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,4 m. Sandig silt.		L2022:7102
23	Schakt utan indikation	20	2	40	0,5	Matjord 0,4 m. Sandig silt.		L2022:7102
24	Schakt utan indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,4 m. Sandig silt enstaka större stenar.		L2022:7101
25	Schakt med indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,3 m. Sandig silt med grusiga partier.	127	L2022:7101
26	Schakt med indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,3-0,4 m. Sandig silt, enstaka större stenar.	128	L2022:7101
27	Schakt med indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,4 m. Sandig silt.	129-141	L2022:7101

Bilaga 1. Schakt, forts.

Schakt-nr	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Area (m ²)	Djup (m)	Beskrivning	Kontext	Lämnings-nr KMR
28	Schakt med indikation	22	2	44	0,4	Matjord 0,25-0,3 m. Sandig silt, grusiga partier och inslag av morän. Enstaka större block.	142-143	L2022:7101
29	Schakt utan indikation	20	2	40	0,4	Matjord 0,3 m. Sandig silt, större stenar. Närmast gården lager med tegelsten (RS 505).		L2022:7101
30	Schakt utan indikation	20	2	40	0,5	Matjord 0,4 m. Sandig silt sam yngre dike i botten.		L2022:7101
31	Schakt utan indikation	20	2	40	0,5	Matjord 0,4 m. Sandig silt.		L2022:7101
32	Schakt med indikation	25	2	50	0,6	Matjord 0,45 m. Sandig silt.	144-145	L2022:7101
33	Schakt utan indikation	20	2	40	0,5	Matjord 0,3 m. Sandig silt. Enstaka stenar.		L2022:7101
34	Schakt utan indikation	20	2	40	0,5	Matjord 0,4 m. Sandig silt sam yngre dike i botten.		L2022:7101
35	Schakt med indikation	20	2	40	0,6	Matjord 0,45 m. Sandig silt, enstaka stenar. Hård kompakt plogsula.	146-147	L2022:7101
36	Schakt med indikation	20	2	40	0,7	Matjord 0,45 m. Sandig silt. Större block.	148	L2022:7101
37	Schakt utan indikation	10	2	20	0,5	Matjord 0,45 m. Sandig silt.		L2022:7101
38	Schakt utan indikation	10	2	20	0,5	Matjord 0,45 m. Sandig silt.		L2022:7101
39	Schakt utan indikation	5	2	10	0,7	Matjord 0,6 m. Sandig silt.		L2022:7101
40	Schakt utan indikation	8	2	16	0,7	Matjord 0,6 m. Sandig silt enstaka större sten.		L2022:7101
41	Schakt utan indikation	5	2	10	0,6	Matjord 0,5 m. Sandig silt.		L2022:7101
42	Schakt med indikation	14	2	28	0,6	Matjord 0,5 m. Sandig silt.	149	L2022:7101
43	Schakt utan indikation	5	2	10	0,6	Matjord 0,5 m. Sandig silt.		L2022:7101
44	Schakt med indikation	10	2	20	0,3	Matjord 0,2 m. Grusig silt.	150-153	L2022:7101
45	Schakt med indikation	15	2	30	0,5	Matjord 0,45 m. Sandig silt.	155-161	L2022:7101
46	Schakt utan indikation	15	2	30	0,4	Torv och matjord 0,3 m därunder grövre sand. Plog-spår Ö-V.		L2022:7101
47	Schakt utan indikation	18	2	36	0,4	Torv och matjord 0,3 m därunder grövre sand. Plog-spår Ö-V.		L2022:7101
48	Schakt med indikation	23	2	46	0,4	Matjord 0,3 m. Morän i NV och sandig silt i SO.	162-163	L2022:7101
49	Schakt med indikation	23	2	46	0,4	Matjord 0,3 m. Sandig silt, fläckvis grus och mindre stenar.	164	L2022:7101
50	Schakt med indikation	20	2	40	0,4	Matjord 0,3 m. Sandig silt.	165-166	L2022:7101
51	Schakt med indikation	20	2	40	0,4	Matjord 0,3 m. Sandig silt.	167	L2022:7101
52	Schakt utan indikation	22	2	44	0,7	Matjord 0,45-0,55 m. Sandig silt.		L2022:7101
53	Schakt med indikation	22	2	44	0,5	Matjord 0,3 m. Sandig silt, flera större block.	168	L2022:7101

BILAGA 2. KONTEXTER

Kontext	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Ø (m)	Beskrivning	Schakt	Lämnings-nr KMR
101	Grop, odef			0,35	1	Rundad form, något ojämna nedgrävningskanter och rundad botten. Ensta mindre skärvstenar i botten. Fyllning sandig urblekt matjord.	4	L2022:7102
102	Grop, odef			0,15	0,7	Oregelbunden avgränsning, ojämn kant och botten. Urlakad sandig matjord i fyllningen.	6	L2022:7102
103	Grop, odef			0,15	0,6	Rund med rundad nergrävningskant och botten. Mörk och något fet fyllning. Ett flintavslag.	7	L2022:7102
105	Stolphål			0,3	0,5	Plan botten	7	L2022:7102
106	Härd	1,1				Rund, sot, kol och skörbränd sten.	7	L2022:7102
107	Härd	1,5	1	0,15		Härd. Oval med rundad kant och plan botten. Mycket sot, kol och skörbränd sten.	7	L2022:7102
108	Härd			0,15	1,1	Rund, plan botten. Mycket sot, kol och skörbränd sten i fyllningen.	7	L2022:7102
109	Stolphål			0,15	0,3	Litet stolphål med rund botten	7	L2022:7102
110	Grop, odef				0,1	Rund nedgrävning intill större härd. Mörk brun fyllning med inslag av ljusa lerklumpar. Enstaka tegelbitar i ytan.	9	L2022:7102
111	Härd	1,8	1,1			Oval härd. Sot, kol och skörbränd sten i fyllningen.	9	L2022:7102
112	Härd			0,15	0,7	Rund härd. Mörk fyllning med kolbitar och mindre skörbrända stenar.	9	L2022:7102
114	Grop, odef			0,3	1,5	Rund nedgrävning. Mörk fyllning men mindre stenar. Djup taget med jordsond.	9	L2022:7102
115	Grop, odef				1,5	Rund nedgrävning med större stenar i fyllningen.	9	L2022:7102
116	Grop, odef				1	Rund nedgrävning. Matjordsläk fyllning med en del sten.	9	L2022:7102
117	Grop, odef				0,8	Rund nedgrävning med grå ngt flammig och sandig fyllning.	9	L2022:7102
118	Grop, odef			0,2	1,1	Rund nergrävning. Brun siltig fyllning. Jordsondad till 0.2 djup.	11	L2022:7102
119	Stolphål			0,3	0,4	Stolphål utan skoning, svagt sluttande sidor och rundad botten. Mörk brun jord uppblandad med sand.	11	L2022:7102
120	Stolphål			0,2	0,5	Stolphålsbotten. Raka sidor, rundad bottenkant och plan botten. Stolphål utan skoning, svagt sluttande sidor och rundad botten. Mörk brun jord uppblandad med sand.	11	L2022:7102
121	Stolphål				0,4	Stolphål utan skoning, svagt sluttande sidor och rundad botten. Mörk brun jord uppblandad med sand.	11	L2022:7102
122	Stolphål				0,45	Stolphål. Mörk brun jord uppblandad med sand.	11	L2022:7102
123	Stolphål			0,2	0,4	Stolphål utan skoning, svagt sluttande sidor och rundad botten. Mörk brun jord uppblandad med sand.	11	L2022:7102
124	Stolphål			0,15	0,3	Stolphål utan skoning. Brungrå sandig fyllning.	11	L2022:7102
125	Stolphål	0,7	0,6	0,3		Stolphål med stenskonning. Brungrå fyllning utan synligt kol.	11	L2022:7102
127	Härd				1,3	Mycket skörbränd sten, sot och kol.	25	L2022:7101
128	Härd				1,2	Härd med skörbränd sten, sot och kol.	26	L2022:7101
129	Stolphål	0,8	0,5			Stenskott stolphål ovalt i plan. stenstorlek 0,05-0,15.	27	L2022:7101

Bilaga 2. Kontexter, forts.

Kontext	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Ø (m)	Beskrivning	Schakt	Lämnings-nr KMR
130	Stolphål				0,3	Stolphål, ej stenar	27	L2022:7101
131	Stolphål			0,35	0,4	Stolphål med raka sidor och plan botten. Grå sandig fyllning med enstaka kolbitar.	27	L2022:7101
132	Stolphål				0,6	Stolphål, ej stenar	27	L2022:7101
133	Stolphål				0,5	Stenskött stolphål. Mörk fyllning med synligt kol och stenar i olika storlek.	27	L2022:7101
134	Stolphål			0,3	0,5	Stolphål, sluttande sidor, rundad botten. Grå sandig fyllning med enstaka stenar.	27	L2022:7101
135	Grop, odef				0,85	Rund nedgrävning med flata stenar. Mörk sandig fyllning med enstaka kolbitar.	27	L2022:7101
136	Stolphål			0,2	0,35	Stolphål, raka sidor och plan botten. Grå sandig fyllning.	27	L2022:7101
137	Stolphål				0,3	Stolphål. Mörk sandig fyllning.	27	L2022:7101
138	Stolphål				0,3	Stolphål. Mörk sandig fyllning.	27	L2022:7101
139	Stolphål			0,2	0,3	Stolphål. Mörk sandig fyllning. Raka sidor rundad botten.	27	L2022:7101
140	Stolphål				0,4	Stolphål. Mörk sandig fyllning.	27	L2022:7101
141	Härd				0,7	Härd, skörbränd sten, sot och kol.	27	L2022:7101
142	Härd				0,8	Härd, skörbränd sten, sot och kol.	28	L2022:7101
143	Härd				0,5	Härd, skörbränd sten, sot och kol.	28	L2022:7101
144	Härd				0,7	Rund härd. Sot, kol och skörbränd sten i fyllningen.	32	L2022:7101
145	Grop, odef				0,8	Rund nedgrävning. Grå sandig/siltig fyllning med enstaka kolbitar.	32	L2022:7101
146	Härd				0,85	Rund härd med sot, kol och skörbränd sten.	35	L2022:7101
147	Härd				0,7	Härd botten, enstaka skörbrända stensr samt lite sot och kol.	35	L2022:7101
148	Härd				0,8	Rund härd. Ligger högt upp i matjorden, ligger på en större sten.	36	L2022:7101
149	Härd				0,55	Rund härd. Ligger högt upp i matjorden intill större stenar.	42	L2022:7101
150	Härd				1	Rund härd, skärvig och skörbränd sten. Lite kol.	44	L2022:7101
151	Härd				0,55	Rund härd med skärvig sten och slagg. Inget synligt kol.	44	L2022:7101
152	Härd				1,1	Rund härd med skörbränd och skärvig sten. En hel del kol i fyllningen.	44	L2022:7101
153	Härd				0,8	Rund härd med skärvig sten och synligt kol i fyllningen.	44	L2022:7101
155	Härd				0,4	Härd. skärvig sten i ytan. Mörkgrå sandig fyllning med synligt kol.	45	L2022:7101
156	Härd				0,3	Stolphål men skärvig sten. Grå siltig fyllning.	45	L2022:7101
157	Härd				1,1	Härd med skärvig sten i kanten, sandig fyllning med synligt kol.	45	L2022:7101
158	Kokgrop	1,2	0,6	0,3		Nedgrävning med sol och kol, enstaka skörbränd stenar. Gråsvart sandig fyllning.	45	L2022:7101
159	Härd				0,6	Rund härd med skörbränd och skärvig sten. Synligt kol i fyllningen.	45	L2022:7101
160	Grop, odef				0,35	Nedgrävning, sandig fyllning med synligt kol.	45	L2022:7101

Bilaga 2. Kontexter, forts.

Kontext	Typ	Längd (m)	Bredd (m)	Djup (m)	Ø (m)	Beskrivning	Schakt	Lämnings-nr KMR
161	Grop, odef				1,2	Nedgrävning, sandig fyllning med synligt kol.	45	L2022:7101
162	Grop, odef				1,4	Nedgrävning, stenig grusig fyllning med kol-fläckar.	48	L2022:7101
163	Grop, odef				1,1	Nedgrävning, stenig grusig fyllning med kol-fläckar.	48	L2022:7101
164	Härd				0,75	Härd med skörbränd sten, lite synligt kol.	49	L2022:7101
165	Härd	1,6	1,1	0,15		Kvadratisk härd med mycket skörbränd sten och träkol. Plan botten.	50	L2022:7101
166	Kokgrop			0,65	0,8	Rund kokgrop. Mörk sandig fyllning med synligt kol. Rundad sida och botten.	50	L2022:7101
167	Härd	1,6	1,6			Kvadratisk härd el. möjlig ugnskonstruktion med större stenar. Mycket kol och en del skörbränd sten. ¹⁴ C-daterad till romersk järnålder.	51	L2022:7101
168	Härd				2,1	Rund härd, skörbränd sten och mycket kol.	53	L2022:7101
169	Grop, odef	0,8	0,6	0,3		Grop med brungrå flammig sandig fyllning. Enstaka kolbitar.	18	L2022:7102
2000	Matjord			0,3-0,5		Matjordslager, ploglager		L2022:7101, L2022:7102

BILAGA 3. FYND

Fynd-nr*	Objekt/ sakord	Föremåls- typ	Material	Del	Antal	Antal fragm.	Vikt (g)	Beskrivning	Gallrad (X)	Lämnings- nr (KMR)
2000:871:1	Flintavslag	Flintavslag	Flinta		18		100,8	Flintavslag funna i matjorden vid schaktning	X	L2022:7101

*Fyndnumret består av tre delar (X:X:X), varav det första är numret på den kontext som fyndet tillhör. Det andra numret är det löpnummer som fyndet tilldelas vid inmätningen i fält och det tredje är det nummer som fyndet får vid fyndregistrering i vår databas SiteWorks. Dessa tre bildar tillsammans föremålets unika fyndnummer.

BILAGA 4. ARKEOBOTANISK ANALYS

Stefan Gustafsson
Arkeologikonsult

Inledning

Förundersökningen omfattade provtagning för växtmakrofossilanalys och vedartsbestämningar. Syftet var att undersöka om det fanns förkolnade växtrester och träkol i ett urval av de påträffade anläggningarna samt utvärdera vilken informationspotential eventuella fynd hade. Förkolnat material från fyra anläggningar skulle också skickas på ^{14}C -analys.

Inför urvalet av vad som ska dateras bör man utvärdera vad som hittats i samband med analysen, lämningsgarnas komplexitet samt undersökningslokalens markförhållanden. Den avsatta sammansättningen och kvantiteten av träkol och växtdelar har inte varit konstant utan har påverkats av olika faktorer och aktiviteter, det vill säga materialets bildningsprocess. (Schiffer 1976 & 1987). Grovt kan man dela in dessa processer i två huvudgrupper, kulturella och miljöbetingade processer. De kulturella inbegriper det mänskliga agerandet som på ett eller annat sätt påverkar växtmaterialet efter att det avsatts. De miljöbetingade består främst av bioturbation men också av olika typer av erosion.

Jordmånen inom undersökningsområdet bestod främst av postglacial finsand och sand. Inom mindre

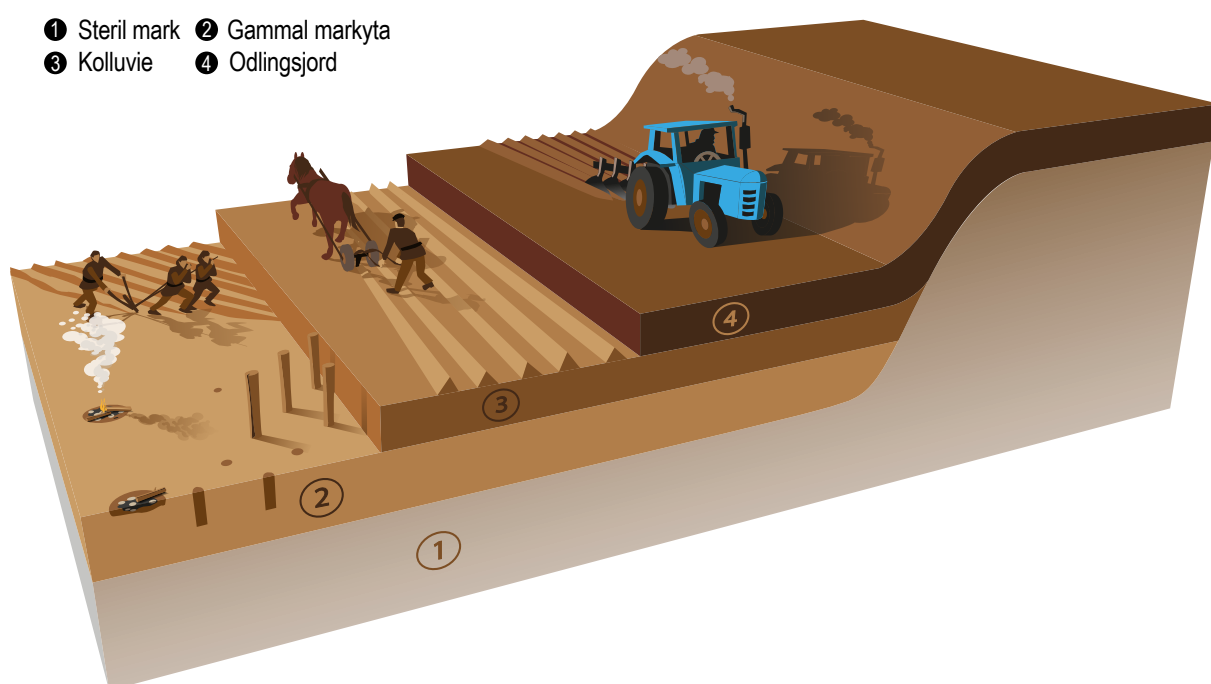
ytter, främst inom boplatsoområde L2022:7102 fanns mindre moränliknande partier med grus, sten och block.

Jordbruket har under alla tider påverkat både landskapsbilden och vad som blir kvar under matjorden. Påverkangraden har ökat och gått längre ner i marken i takt med utvecklade och mekaniserade jordbruksredskap. De anläggningar som legat på en förhistorisk markyta har plöjts upp i matjorden medan nedgrävningar som stolphål och gropar har större möjlighet att bevaras. Jordbruket tenderar också till att flacka ut ett kuperat kulturlandskap med tjockare matjordlager i lägre delar och tunnare på höjder (figur 1).

De anläggningar som låg kvar under plogsulan verkar inte ha påverkats i någon omfattande grad av bioturbation. Därför bör sammanblandning av material med olika ålder inte vara ett stort problem. Spår efter maskar och till exempel gnagare var ovanligt fåtaliga för att vara i Halland.

Förkolnat växtmaterial som sädeskorn, ogräsfrön och frön från ängsväxter deponeras inte slumpmässigt. Genom studier inom de arkeologiska undersökningarna inom projekt Öresundsförbindelsen och Citytunnelprojektet i Malmö undersöktes var på boplatserna det förkolnade växtmaterialet påträffades. På flera platser analyserades näst intill alla påträffade anläggningar på förkolnad växtmakrofossil. Huvuddelen av förkolnad växtmakrofossil påträffa-

des inne i och i närheten av bebyggelsen vilket har funktionella förklaringar (Engelmark & Viklund 1990; Grabowski 2014; Gustafsson 2000; Hillman 1984; Viklund 1998). I Norden har i stort sett all hantering av grödor skett inomhus och där har sädeskorn och frön förkolnats i samband med matberedning. En del av det förkolnade materialet följde med hushållsavfallet ut från husen till olika avfallsplatser.

Figur 1. Bilden visar en schematisk illustration över hur kolluvium bildas. Illustration: Sverker Holmqvist, Arkeologikonsult.

Vid förundersökningen påträffades stolphål, gropar och härdar av olika slag. I flera av nedgrävningarna påträffades skalkorn, emmer-/speltvete, brudbröd, hasselnötsskal och ogräsfrön (figur 3). Ett typiskt boplatsmaterial som ger tydliga indikationer på att det finns hus i närheten av de fyndförande anläggningarna. Artsammansättningen kan ge en indikation på boplatsens ålder. Tittar vi på en sammanställning över daterat växtmaterial från Halland så kan man tänka sig att den nu förundersökta boplatsen hör hemma i bronsålder (figur 3, Gustafsson 2022:99 figur 96).

Fynden av ogräs kan tyda på yngre bronsålder eftersom de vanligtvis saknas från äldre perioder. Under stenålder och äldre bronsålder repades axen och resulterade i en ogräsfri skörd medan man under yngre perioder övergick till att skära sädesstråna vid marken (Gustafsson 1995, 1997, 1998 och 2021; Engelmark & Viklund 1990).

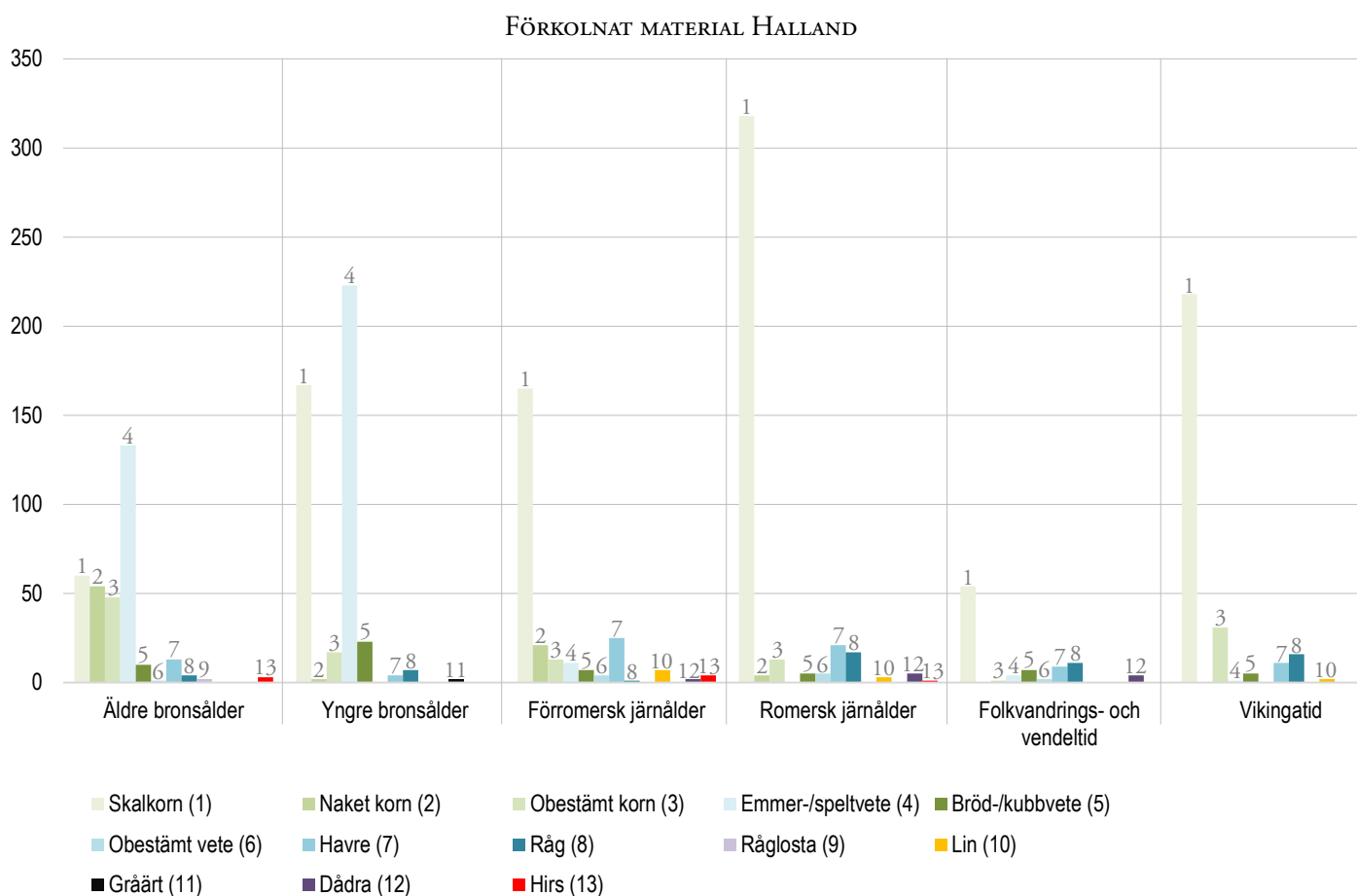
Kontext	Prov-nr	Objekt	Odlade växter				Insamlade	Åkerogräs			Ängsväxter	Vedart			
			Skalkorn	Obest. korn	Emmer/speltvete	Frag. säd		Pliört	Krusskräppa	Snärjmåra		Björk	Ek	Hassel	Tall
108	92	Härd												3	
111	156	Härd												8	
119	303	Stolphål													
123	304	Stolphål													3
127	873	Härd												2	
128	872	Härd												5	
131	868	Stolphål		1										12	
134	867	Stolphål		3		2					2				
136	866	Stolphål		3		3									
139	869	Stolphål	3			5		1							
141	870	Härd										2			
142	874	Härd										1			
144	699	Härd										5			
146	700	Härd												5	
149	747	Härd													
150	800	Härd										2			
155	861	Härd											8		
157	829	Härd												1	
158	828	Härd					3								
165	948	Härd												30+	
166	968	Nedgrävning	5		7				3	2					
167	988	Härd												8	
168	1013	Härd												5	

Figur 2. Innehållet i de analyserade proverna.

(+) ringa förekomst, + enstaka bitar, ++ god förekomst, +++ riklig förekomst

Inom denna del av förundersökningen påträffades enbart träkol från hassel och tall. Karaktären på anläggningarna tyder på en äldre datering i jämförelse med L2022:7101. Eftersom det inte påträffades några förkolnade växtrester i de analyserade anläggningarna går inte säga något om boplatsens karaktär.

Sammantaget så kan man säga att växtresterna som påträffats inom båda fornlämningarna visar på goda möjligheter att studera försörjningsstrategi, jordbruk och markanvändning under de tidsperioder som lämningarna representerar.

Figur 3. Odlade grödor i Halland från äldre bronsålder till vikingatid. (Gustafsson 2022:99, figur 96)

Referenser

Litteratur

ENGELMARK, R. & VIKLUND, K. 1990. *Makrofossilanalys av växtrester – kunskap om odladets karaktär och historia*. Bebyggelsehistorisk tidskrift Nr 19. Stockholm.

GRABOWSKI, R. 2014. *Cereal husbandry and settlement. Expanding archaeobotanical perspective on the Southern Scandinavian Iron Age*. Archaeology and Environment 28. Miljöarkeologiska laboratoriet. Umeå universitet.

GUSTAFSSON, S. 1995. *Fosie IV – Jordbrukets förändring och utveckling från senneolitikum till yngre järnålder. Rapport nr 5*. Stadsantikvariska avdelningen Malmö Museer.

GUSTAFSSON, S. 1997. *Bronsålderns odlingssystem i Syd- och Mellansverige. En diskussion kring begreppet svedjebbruk*. In: Bulletin för arkeologisk forskning i Sydsverige. Nr 1/1997. Pp 44–52. Lund.

GUSTAFSSON, S. 1998. *The farming economy in south and central Sweden during the Bronze Age. A study based on varbonised botanical evidence*. Current Swedish Archaeology 6.

GUSTAFSSON, S. 2000. *Carbonized cereal grains and weed seeds in prehistoric houses: an experimental perspective*. Journal of Archaeological Science 27.

GUSTAFSSON, S. 2021. *Representativitet, 14C-dateringar och källkritik*. I Lagerstedt (red). *Storgårdar, gravar och heliga hållar – Kronologiskt blandade boplatser i åkermark i Skarplöt och Haninge, med lämningar från senneolitikum, bronsålder och äldre järnålder*. Rapporter från Arkeologikonsult 2021:3168.

GUSTAFSSON, S. 2022. *Det förhistoriska jordbruket i Halland. I Lindeberg 2022. Trottaberg i Söndrum – En by med långa anor*. Rapporter från Arkeologikonsult 2022:3159.

HILLMAN, G. C. 1984. *Interpretation and archaeological plant remains: the application of ethnographic models from Turkey*. In: van Zeist, W & Casparie, W. (eds.). *Plants and ancient man*. Rotterdam.

VIKLUND, K. 1998. *Cereals, weeds and crop processing in Iron Age Sweden. Methodological and interpretative aspects of archaeobotanical evidence*. Archaeology and Environment 14. Umeå universitet.

Digitala källor

DIGITAL PLANT ATLAS
University of Groningen
Deutsches Archäologisches Institut
<https://www.plantatlas.eu>

WOOD ANATOMY OF CENTRAL EUROPEAN SPECIES
www.woodanatomy.ch

BILAGA 5. ¹⁴C-ANALYS

International Chemical Analysis Inc. (ICA)

Resultat (juni 2023)

Kontexter:

- 111 – Hård
- 139 – Stolphål
- 150 – Hård
- 167 – Hård

ICA ID	Submitter ID	Material Type	Pretreatment	Conventional Age	Calibrated Age
14C-7518	111:156	Hazel	AAA	2510 +/- 30 BP	Cal 790 - 540 BC
14C-7519	139:869	Hulled Barley	AAA	3270 +/- 40 BP	Cal 1630 - 1440 BC
14C-7520	150:800	Birch	AAA	1780 +/- 30 BP	Cal 210 - 370 AD
14C-7521	167:988	Hazel	AAA	1980 +/- 30 BP	Cal 50 BC - 120 AD

- Calibrated ages are attained using INTCAL20.
- Unless otherwise stated, 2 sigma calibration (95% probability) is used.
- Conventional ages are given in BP (BP=Before Present, 1950 AD), and have been corrected for fractionation using the delta C13.

Rapporter från Arkeologikonsult 2023:3636